

Повстанка М.

М. родилась в Києві 1899 року 18 червня, дочка полковника. По скінченні гімназії Дучинської училась протягом 2 літ в київському клінічному інституті, після чого була сестрою жалібницею в 36-му запасовому шпиталі.

В 1919 році була сестрою-жалібницею 24 запасового шпиталю д-ра Шмігельського. В 1920 році була якийсь час в Юнацькій Школі, а потім пішла в запілля ворога до отамана Шепеля, де і згинула.

Повстанка Віра

Весь час визвольної боротьби українського народу працювала при уряді У. Н. Р., виконуючи секретні доручення.

Декілька разів переходила fronti боротьби, переносячи листи і гроші, нераз виконуючи і приватні доручення. В один з таких переходів згинула з рук завойовників України.

Стрілецька вандрівка 1 січня 1920 р.

Написав: Микола Андрусяк

Кінець 1919 р. застав 8 полк IV-ої золочівської бригади в бараках цукроварні в с. Щедровій біля Летичева. Сюди прибув він з кінцем жовтня, щоби доповнитися подільськими новобранцями. В хвилі договору Укр. Галицької Армії з Денікіном, цей полк склався майже з самих хорих. Тяжко хорі лежали в такій кімнаті, де вже від самих трупів можна було згинуть. Всі лежали на соломі, повній вошей так, що коли у мене минулася горячка, я злякався, коли побачив, який їхній рій загніздився у моїм кожусі. Не було іншої ради, як тільки попрощатися з кожухом, подарованим мені сотником Івановим.

Я вже був яких три дні після горячки, коли 1 січня 1920 р. прийшов до бараків полковий адютант пор. Прихитко й питає стрільців, хто бажає відійти в напрямі Одеси, бо до Летичева зближаються Поляки. Я спитав, чи можу числити на їзду возом, коли ж дістав притакуючу відповідь, я рішився вандрувати. Дня 2 січня рушив транспорт пів хорих стрільців в дорогу. Транспорт провадили пор. Прихитко та пор. Горбачевський, командант полку сот. Метельський їхав хорий на возі, а сот. Іванів тяжко хорий залишився на ласці судьби в Щедровій.

Деяко дужчі стрільці йшли за возами; я сам, коли почув, що замерзну на возі, рішився йти. Першого дня маршу відстав я далеко за транспортом, в очах мені від снігу темніло; щойно другого дня долучив до своїх. Наш транспорт посувався через Вовковинці, Бар, попри Маньківці та Станиславчик. Подекуди стрічали ми наших стрільців, що вандрували гуртками на Захід, домів. Із здивуванням гляділи вони на нас, а ми на них.

На святій вечір (6 І.) прибули ми до м. Мурахови. Тут відпочили ми першого дня Різдва; людність відносилася до Галичан з великою зичливістю. На другий день свят рушили ми далі в напрямі на Томашпіль, Комаргород, Вапнярку.

В Комаргороді мали ми теж відпочинок один день (13 І.). Тут перебуваючи в хаті одної вдовиці я зачув, як її малі діти вчилися залюбки з українського букваря; старіж, що ходили колись до російської школи, у вільній хвилині зверталися до малих школяриків з проханням, щоб вони показали їм дещо з рідної грамоти. Цей факт свідчить про велике заінтересування тамошніх Українців своєю рідною школою; довголітня чужа школа научила їх шанувати своє рідне слово.

У Вапнярці була ще денікинська поліція. Коли крамар не хотів від мене брати української „лопатки“ (50 карб.), тоді Денікінець приступив та вилаяв крамаря. Більше я не мав стичности з Денікінцями. На Щедрий вечір (18 І.) прибули ми до с. Вернівки. Тут син вдови, у якої довелось мені кватирувати, повернув домів з війська після договору У. Г. Армії з Денікіном. З того договору він був невдоволений і дивувався, чому Галицька Армія не забирає в свої ряди Подолян; вони всі радо пішлиби разом з Галичанами проти всяких наїздників України.

Після однодневного відпочинку в Верхівці прибули ми 20 січня до м. Ободівки, недалеко Бершаді. Тут ми остановилися на довший час й тут застала нас злука Галицької Армії з Червоною. У місточку була величава палата польського графа Собенського, в забудованнях якої помістилися наші стрільці, сформовані після виздоровлення в самостійний курінь.

